

Mně nemůže pomoci žádný hostitel, nýbrž domácí, od něhož budu mít svatý pokoj. Rozumíte mi? Naše práce je přece důležitější než všechno ostatní kolem nás a v nás.“

„Tudle zasej nepovídejte, doktore, práce není všechno! A to si troufám říci hned, i když ještě nevím, jaká ta vaše práce vlastně je. Ste asi krapánek zamilovanéj do svej profese, that's all! Vy se ňák nehodíte do našeho století, jak pozoruju, teď je důležitější než práce něco jinýho. Povím vám co: boj!“

„Vždyť už je mír!“

„Mír není nikdá, you know? Bojovat (vyslovil anglické slovo s českou koncovkou — fightovat) se musí pořád.“

„Ale ta má práce je také boj, boj proti chorobě.“

„Dobře, dobře, já vám věřím, ale nechodte slepej mezi lidma: právě vo práci se musí člověk rvát. Povídal ste, že ta prvni domácí byla šilená. Well, a ten váš bejvalej učitel a ta bohatá ženská, co vás hostí, ty nemaj v hlavách vo kolečko víc? Jo, miláčku, čtete noviny, poslouchajte rozhlas, chodte do vznešený společnosti, kde se probírá vobchod a politika, kupte si hodně tlustý brejle a najděte mi dnes člověka se zdravým rozumem. To já vám říkám. Eště v takovejhle putice ho nejspíš najdete. Sure, že jo! Právě proto, že zde daj najst a napít člověku, ať vypadá jak vypadá, a i když musí s sebou přivést vosla. Ale abych se vrátil k vám. Ste náročnej, doktore, chcete vod lidí k práci vobyčejnej pokoj a nádavkem chcete mít vod nich eště svatej pokoj. Krapet moc, nezdá se vám? Dyby bylo léto, moh byste bydlet u mě, sem celej den v nemocnici, k práci byste měl klid, jenže já nemám žádný kamna. Jen vodovod a vanu s teplou a studenou vodou. Dyž je mi moc zima, napustím do vany horkou vodu a vohřívám se nad párou. To pro vás nic není. Nechal bych vás u sebe za dva dolary tejdně. Ale počkejte — byl už ste na konzulátu?“

„Co bych tam dělal?“

„A jámináčku, vy ste mi greenhorn! Tam se přece každej Čech má hlásit, pokud není americkéj vobčan. A vy jistě Amerikán nejste. Tak si tam honem zajděte, eště byste moh mít vopletačky, že ste tam nikdá nohou nepách. Konzulát je snad na to, aby lidem radil, ne? Dyž nepořídíte u vysokejch pánů, děte na ty malý, je tam ňákej oficiál Zajíček. Poznáte ho v tu ránu, je blondýn, asi čtyřicátník, celkem hubenej, ale má tak

vobrovskou zadnici, jakou ste u mužskýho nikdá neviděl. To je vod samýho sedění. Tak na toho se vobratte, je to nice boy. Já s ním taky tendle tejdén vo vás promluvim. Dyž vám ani Zajíček nepomůže, přídte zasej za mnou sem. Budu se za tím vyptávat. Lehký to není, ale něco najdem. Jak povídám — fightovat se musí, nejdřív fight a potom práce. A to vám za celou dobu nikdo nebyl vochotnej pomoc?“

Doktor se usmál:

„Náhodou právě myslím na to, nač se ptáte. Syn toho mého bývalého učitele měl mě rád a paní, u které bydlím, má mě jistě ještě raději. Je však láska a láska. Nikdy dřív jsem nepocítil na vlastní kůži, jak může přichylnost škrtit právě toho, komu je věnována. Pravda, někteří tvorové mě měli také jinak rádi: v prvím domě pes a v druhém domě malá holčička.“

Teď se na celé kolo rozesmál Václav Novák. Plácal se do stehén a slzel.

„Zvíře a nevinátko! Sure! Ty vám ovšem nemůžou dát byt! To se povedlo, hahaha!“

KAPITOLA PÁTÁ

„MAMI, nechod' ještě ode mne, já nemohu usnout.“

„Ale co to říkáš, miláčku, proč bys nemohla usnout?“

Nancy hned neodpovídá, převrací se na loži z boku na bok, opravdu jako ten, koho sužuje nespavost, a teprve když se již potřetí dívá do zdi, zakňourá:

„Jsou u nás teď každý večer hosti a dělají rámus.“

„Dnes u nás nikdo není.“

„Mami, ať ke mně přijde a vypravuje mi něco.“
Paní Carson přemýšlí.

„Dobře, já se ho zeptám, ale Nancy, takhle přece nesmíš doktora pořád trápit. Zprotivíš se mu.“

„Tak ať ke mně teď nechodí, ráno za ním sama půjdu, smím? Mami, něco ti pošeptám.“

„Pošeptej, ale potom mě necháš odejít. Co chceš?“

„Já jsem se ho zeptala, jestli si tě vezme.“

„Nancy!“

Paní Carson prudce couvla, cítíc oheň ve tvářích i na rukou a lekajíc se vlastního výkřiku. Také Nancy se poděsila a chtěla horempádem všechno vypovědět, aby matka pochopila, že se nic nestalo.

„On mi řekl, že tě má moc rád a dal mi pusy a já jsem se dala do smíchu, protože měl studený nos.“

Paní Carson Woolfová není prchlivá a sama později nedovedla vysvětlit ten divoký pohyb rukou, jež se vymrštily do oblouku nad dětským ložem, chystajíce se do něčeho zuřivě mlátit. Naštěstí její výkřik přivolal Franka.

„Stalo se něco?“

Nemohla odpovědět, otvírala ochable ústa a lapala po dechu. Zavrtěla jen záporně hlavou a pokynula sluhovi, aby odešel. Nancy ani nedutala: spatřila v matčiných očích slzy a bezmocná lítost jí sevřela hrud. Matka dokázala konečně aspoň promluvit. Většinu slov pronesla chraptivě:

„Jsi hrozné dítě! Za to, co jsi udělala, zakazuji ti, abys k doktoru Markovi sama chodila na návštěvy! A teď už spi! Dobrou noc!“

Vyšla z pokoje, zavřela dveře a stanula v mráкотné únavě. Za sebou slyšela tichý vzlykot a před sebou viděla roztančené ohnivě kruhy. Nehýbala se a sotva dýchala, aby se lépe mohla soustředit. Teprve za několik okamžiků si jasně vybavila všechna dceřina slova. Studeně chvějivé vlny, přelévající se po jejích zádech, začaly zvolna opadat a žárovka nad schodištěm vstřebala nyní do sebe bodavé řasy světla, jež ji až dosud oslepovaly. Obrátila se na podpatcích a vrátila se k dítěti.

„Neplač, Nancy, já ti to odpustila. Můžeš za ním zítra ráno jít, ale už nikdy s ním nemluv o mně. Tak! Dobrou noc, miláčku!“

S pocitem určité úlevy, leč velmi zesláblá šla do své ložnice. Usedla na pelest, zamyšleně tápala prsty po nočním stole, hledajíc cigaretu, a když ji nenašla, zvrátila se naznak a hleděla strnule ke stropu. Così ji zastudilo na tváři. Proč vlastně pláče, když již necítí ani hněv, ani stud?

Sebrala všechny síly a znovu se posadila. Z dlaní vytvořila louskáček a křečovitě v něm svírala hlavu, způsobujíc si bo-

lest na spáncích a pak ještě na rtech, do nichž zařala zuby.

Za několik minut se zvedla a šla do koupelny. Nechala dlouho stékat vodu po žince a potom si ji ledově studenou přitiskla na čelo. Ale vzápětí odhodila obklad do vany, utřela si ručníkem skráně a vrátila se do ložnice.

„Takhle to dál nejde,“ řekla hlasitě a rezolutně. „Nezblázním se!“ Chodila po pokoji, zkracujíc postupně dlouhé kroky v krůčky.

Nejdůležitější je vědět, co chceme... To říkal on. Zase on, on! Cožpak ji uhranul? Přece nemůže být zamilovaná do té trosky muže, do toho churavce, slabocha, podivína a nevychovance? Ne, to je nesmysl! Jsou chvíle, kdy ji odpuzuje. V lásce jakkoli šílené nemůže se vyskytovat štitivost. Vždyť se mu potí ruce! Má hanebnou anglickou výslovnost, nedbá o svůj zevnějšek, je zbabělý a zase nezdvořilý... Řekl jí docela neomalenež, že se přece jen bude pokoušet nalézt aspoň na periférii New Yorku pokoj v nějakém laciném hotelu, aby prý už nikoho neobtěžoval... Vyslovil se velmi opovržlivě o hostech, které kvůli němu sezvala. A proč je, k čadu, vůbec zvala, proč mu nedá pokoj, proč se o něho stará? Ti hosté! Pěkní hosté, teprve teď si to uvědomuje. Mužští se zpanákují jako staří námořníci, ženy klábosí o filmových hvězdách, o svých dětech, o služebných a drahotě, o svých lékařích a rozvodech, dávají hostitelce zcela nepokrytě najevo, že pokládají doktora Marka za jejího milence, a ona se neurazí, ba co víc, počíná si, jako by to bylo pravda! Ať jde do horoucích pekel, ať si najde ten svůj brloh, po němž se mu stýská, ať...

Kdosi klepe na dveře.

„Nic nepotřebuji, Ann.“

Žádná odpověď. Bože, to není Ann! Kolik je hodin? Deset. Že by...? Jde otevřít.

„Co se stalo, doktore?“

„Nic. Nelekejte se, prosím, viděl jsem světlo ve vašem pokoji a... Inu, zase jsem zřejmě šlápl vedle, měl jsem jít někam...“

Přerušila ho. Netrpělivě, ale nikterak hrubě. A tak ráda by byla k němu hrubá.

„Já se z vás zblázním! Nechte si všechny úvody. Co je vám? Co chcete?“

Nabral nervózně do úst vzduch a spolkl jej. Zajíkl se.

„Rád bych... telefonoval.“

„Teď? Vlastně proč ne a proč se mne ptáte? Doktore, doktore, co s vámi mám dělat?“

„Mně je hrozně líto...“

„Jste nemožný!“

„Já vím.“

„Jděte si dolů telefonovat. Přijdu za vámi, chci se vám omluvit za Nancy. Ne, prosím vás, teď mi nic nevykládejte a spěchejte k tomu zatracenému telefonu, o němž jsem vám tisíckrát řekla, že je zde právě tak pro vás jako pro mne! Ať už jste odtud, za chvíli se uvidíme. Moment! Mohla bych na to zapomenout: Volala mě dnes Connie, ta zrzavá stará pan-
na, která u nás byla v neděli, vzpomínáte si? Bavili jste se spolu o Paříži a pak jste mi o ní pověděl cosi velmi málo lichotivého. Ovšem, nedivte se! Já už znám klíč k vašim zašifrovaným slovům, bylo to velmi neuctivé, co jste mi o ní svěřil. Tak tedy Connie mi pod rouškou tajemství vyprávěla něco, co by vás mohlo zajímat: Někdy kolem Nového roku odvezla záchranná stanice synáčka profesora Wagnera do ústavu. Dostal záchvat zuřivosti a demoloval celý byt. Co si o tom myslíte?“

„Očekával jsem to.“

„Vy jste to očekával? A nic jste mi neřekl? Doktore, jděte mi z očí! Jděte si telefonovat! Já za vámi přijdu. Snad to nebude příliš velká oběť pro vás, vypijete-li se mnou jeden highball, a snad budete trpět o něco méně, než když jste nucen popíjet a žvatlat s mými hosty. Jděte!“

Zůstala chvíli nehnutě na jednom místě, samolibě zkřížila ruce na prsou a usmívala se. Připadalo jí, že našla pravý tón. Co teď? Zhasit nebo naopak rozsvítit víc světel? Nebude zhaššet! To každovečerní bratříčkování s čarokvěty tmy má právě za následek její oblouzení! Kde se tomu naučila a kdy se to začalo? Jaký pošetilý nápad, upíjet z noci její šálení a přitukávat si s fantómy!

Procházka od okna ke dveřím může trvat osm vteřin, projde-li se tak dvanáctkrát, to máme přibližně půl druhé minuty, on bude telefonovat, řekněme, čtyři minuty... Dobrotivý Bože, co je zase tohle? Nemůže se ho dočkat? Kde se to v ní vzalo? Ach ano, když byla malá a měřili jí v nemoc-

nici teplotu, připadalo jí těch několik okamžiků nehnutého ležení jako věčnost, kterou se snažila zkrátit nějakým bláhovým počítáním... Tak. Od jeho odchodu uplynuly už přinejmenším... Zase! Nuže, s Pánem Bohem, přeje-li si stůj co stůj znát nahou pravdu, odhalí si ji: Paní Carson Woolfová se ráčila zamilovat. Prý se to přihází ženám i po čtyřicítce a prý... Nesmysl! Potí se mu dlaně! O lásce nemůže být řeči! Ale bytost jako ona jednoho dne vyleze ze studny sebecitu (sebecit — kde sebrala tak divné slovo?), rozhlédne se a zatouží po příteli... Zase nesmysl!

Když bylo paní Carson dvacet let a když ještě nevěděla, má-li se rozhodnout pro studium anglické řeči a literatury či pro herectví, tehdy napsala do sborníku clevelandské university stať s titulem: „Je možné přátelství mezi mužem a ženou?“ A už tenkrát odpovíděla na tu otázku záporně. Za ten článek dostala patnáct dolarů a utratila je za parfém... Kdyby teď on mohl sledovat její myšlenky, jistě by je prohlásil za prototypickou ukázkou amerického uvažování (ty dolary!). Protože je hlupák, protože nerozumí americké mentalitě, protože... Nyní už opravdu půjde za ním.

Na schodišti slyšela jeho hlas, dosud telefonoval. Hm, s kým a o čem může hovořit tak dlouho?

Od nočního ticha se odrážel i nejslabší zvuk. Nemá-li paní Carson poslouchat, musí se buď vrátit, nebo se hlučně procházet dole po předsíni — nebo si propěvovat. A paní Carson si říká, že není ani za mák zvědava na hovor doktora Mar-
ka, v němž všechna „the“, „this“ a „with“ tahají Američany za uši. Říká si to, stojíc napjatě dva kroky od dveří, za nimiž telefonuje podivínský host.

I pro pána krále, on se baví s nějakou ženštinou! Teď v noci! A co jí to vykládá? Ne, ten člověk není normální! Jakým hlasem jen hovoří! Vždyť on se modlí do telefonu!

„Ano, myslím na vás víc než na sebe a věřím, že mě nakonec zachráníte, vy můžete udělat ten zázrak. Ale, má... (jak ji to nazývá?), teď ještě musím zůstat, kde jsem, nemám práva a ani zatím nejsem hoden... Nesmím k vám utéci od lidí s prázdnýma rukama! Sbohem, má... (co to řekl?)..., už nemůžeme déle mluvit, mám dojem, že nás někdo poslouchá...“

myšlenky Carson

Jako by dostala políček. Úprkem se hnala zpět do své ložnice. Tam zvonila na Franka i na Ann, mačkala knoflík tak zuřivě a tak dlouho, dokud se na prahu neobjevil Frank v županu a se vzezřením náměsíčníka.

„Jděte dolů za doktorem Markem a řekněte mu, že nemohu za ním přijít, protože se mi udělalo nevolno.“

Vstala časně. Byla nevyspalá, ale věděla, co dělat. Věděla to tak bezpečně, že si při koupeli, česání a strojení několikrát mohla opakovat: „Jitro je opravdu moudřejší večera.“

Sestoupila do jídelny, zavolala Franka a poručila mu, aby prostrl pro dva a aby oznámil hostu, že s ním paní chce dnes snídat.

Dr. Marek vstoupil za necelých patnáct minut. Když ho spatřila, uvědomila si, že má na sobě stále tíž oblek. A tento objev později způsobil, že se poněkud odchýlila od původního plánu.

„Odpusťte, nemohla jsem včera za vámi sejít, nebylo mi zcela dobře. Vynahradím vám to — nebo lépe řečeno — poškodím vás až teď. Co chcete k snídani?“

„Chtěl bych vás poprosit...“

Pohlédl na čekajícího Franka a řekl cosi jiného, než chtěl původně povědět.

„Čaj a toast, prosím.“

Byl bledší než jindy, zasmušilý a jeho hlas zněl neobvykle suše.

„A teď, když je Frank za dveřmi, svěťte mi, oč jste mě vlastně chtěl požádat.“

„Svěřím vám to, paní Woolfová.“

Škubla sebou při tomto obřadném oslovení, k němuž se znenadání vrátil, a pocítila, jak jí ruce i jazyk svazuje studenými vlákny bezradnost a strach.

„Prosím vás snažně, abyste mi nepředhazovala, co není pravda. Abyste laskavě ani v žertu nenaznačovala, že mě vaše přítomnost tíží.“

Maličko se jí ulevilo, ale strach vystřídal údiv: je nadobro změněn, jako by s ní seděl kdosi neznámý. Kam se vytratila jeho plachost a ostych? A co si to vlastně dovoluje? U jiného by byla podobná žádost třeba snad na místě, ale u něho čpí drzostí!

Ani nepřemýšlela, jak má reagovat, nasmádaná slova se sama drala na rty a její hlas zabarvila nová atmosféra. Mluvila klidně, vážně a chladně. Jen k jednomu bodu se stále sbíhaly myšlenky, drženy jinak pevně na uzdě: má celý čas tíž oblek!

„Výborně, doktore, já s radostí uvítám nový tón v naší konverzaci. Cokoliv jsem vám dosud řekla a cokoliv jsem kolem vás zařídila, pramenilo z nejlepších úmyslů. Mně je srdečně líto, že okolnosti z vás dělají věcného hosta, ale na tom nemohu nic změnit. O nájemné vás žádat nebudu, to snad uznáte. Nuže, jste-li již nucen být hostem, smířte se s tím a nedomnívejte se, že každá nepatrná pozornost hostitelčina vás ponižuje. Mluvím-li někdy trochu ironicky, je to proto, abych vás léčila: trpíte stihomamem!“

„Já?“

Otázka měla onen zpěvný americký přízvuk, který naznačuje: já ne, to snad někdo jiný. V paní Carson se začala pěnit zlost.

„Tak tedy, doktore, budu s vámi mluvit ještě upřímněji. Žiji v tomhle domě jako v začarovaném kruhu a trochu jako ve vězení. Je pro vás těžké přijímat projevy přátelství a oplácet je? Či máte strach, že to není přátelství, co vám nabízím?“

„Udělám všechno, co si přejete. Věřte mi, někdy celé hodiny přemýšlím, jak se vám odvděčit. Jsem však tak nešikovný a bezradný, že na nic kloudného nepřipadnu. Máte ráda květiny?“

Vypadal zoufale. A paní mlčela, vrtěla hlavou a usmívala se.

„Doktore, vy máte jen jediný oblek.“

Prudce se napřimil a pronesl chvatně jako v sebeobraně:

„Ne, mám... ještě dva obleky u krejčího ve správce.“

„Nelekejte se zbytečně, já vás nechci šatit. Ale to, že na vás vidím stále jeden a tíž oděv, připomnělo mi vašeho chlapečka v Evropě. Vy nic nepotřebujete, on však jistě lecco potřebuje. Nechtěl byste se jednou projít se mnou po New Yorku, podívat se trochu na výklady, něco mu koupit a poslat? Jak se jmenuje?“

„Petr...“ Já mu posílám šaty i potraviny, děkuji vám, on má všeho dostatek.“

Teprve teď se dostala paní Carson na stezku vedoucí k původnímu plánu, zosnovanému v předešlé bezesné noci.

„Žije se svou matkou?“

Dr. Marek se upřeně dívá paní Carson do očí a umíněně mlčí. A není to přátelský pohled.

„Co je? Indiskrétní otázka?“

„Ani ne.“

Trapná pauza. Žádná odpověď, také odpověď, totiž... To zase ne! Jak se to ten člověk chová? Co si vlastně myslí?

Snídaně se podobá smuteční hostině dvou pozůstalých. Nepřehledné řádky talířků, misek, hrnečků a sklenek připomínají hostinu a ponuré mlčení, protkané obřadnými sluhovými gesty, připomíná nebožtíka.

Dr. Marek nedopil a nedojedl. Vstal, uklonil se a neslyšně odešel.

Další tři hodiny prožila paní Carson v mátohách. Byla v kuchyni, byla v ložnici, poslouchala Nancy, vyšla na zápraží, pozdravila se se sousedem, vrátila se, usedla ke knize, zapojila rádio, vstala, zazvonila na Franka a dala si donést aspirin. Kniha ležela rozevřena v křesle, rádio vykřikovalo do světa, že na uhry je nejlepší mast Colorado a proti zácpě voda Alahama, Nancy před odchodem do školy nedostala políbení, kdežto Ann dostala příkazy, jimž zhola nerozuměla.

Prozradily mu večer její kroky na schodišti, že poslouchá za dveřmi jeho telefonní rozmluvu? Nebo prohlédl dnes její plán — dovědět se stůj co stůj něco o ženách v jeho minulém i přítomném životě? Jaká hanba, ať už je pravda první nebo druhé! Do čeho se to zaplétá a proč se nesnaží uniknout?

Zvonek. Kdopak přišel, snad ne návštěva? Pravděpodobně listonoš. Chvilí čeká, nikdo neklepe, ano, byl to listonoš. Mechanicky vstává a jde... Kam? Vždyť je to jedno!

V předsíni na stolku leží noviny a bílý dopis. Pro něho. Dr. V. Marek, c/o Mrs Carson Woolf... Ženské písmo. Drobné a neenergické.

Co to dělá? To přece není možné! To je krádež, to je... Ježíši Kriste, ztratila nadobro vkus, stud i počestnost?

Klade dopis zpět na stolec a pak schovává paže za záda. Rozhlíží se. Po nikom vidu ani slechu. Neposlušné ruce se znovu pokradmo blíží k dopisu. Svírá jej štítlivě konečky

prstů, něco v ní rozhorleně vykřikuje protesty a něco žebroni o slitování.

A najednou stojí s psaním v jídelně. Ne, tady ne! Spěchá do své ložnice. Jak otevřít tajně dopis? Kdosi neviditelný jí našeptává: tužkou nebo držátkem, něčím oblym, co vsuneš pod odchlíplý růžek... Tady je tužka! Prsty se chvějí a nohy vypovídají službu. Tak — ještě tohle! Natrhla obálku.

A vraz se vzpamatovala. Utíkala zpět, položila dopis na stolec k novinám, obrátila se — a spatřila doktora Marka. Sestupoval po schodech, měl na sobě zimník a pod paží odřepnou hnědou aktovku. Přitiskla se ke zdi, ztrácejíc dech i vědomí. Zastavil se, pak zrychlil krok, mířil k ní, znovu se zastavil, znepokojen její podivnou pozicí a zděšeným výrazem. Chtěla se usmát, leč byla přesvědčena, že se šklebí, chtěla se zeptat, kam jde, ale poněvadž se hned první slovo zalklo v sípotu, zmlkla. A ne a ne se hnout z místa. Také jemu připadalo, že třeba něco prohodit.

„Musím se podívat na československý konzulát, vrátím se až odpoledne. Ach, tady je pro mne dopis.“

Zvědavé ruce strnuly uprostřed gesta: spatřil natrženou obálku. Užasle se ohlédl, jako by kohosi hledal za svými zády. Pak chvatně obracel psaní v prstech jako žhavou destičku a nakonec je ledabyly zastrčil do kapsy zimníku.

„Na shledanou, paní Carson.“

Vědoucne potřásl hlavou a zkrřivil rty k útrpnému úsměvu.

Nelze upřít, že se doktora Marka zmocnilo silné rozechvění, když prohlédl na státní znak a přečetl nápis: Československý generální konzulát. Tak tohle je tedy kousek domova! Ostatně skleněné dveře pod státním znakem byly otevřeny dokořán — jistě dobré znamení pro zbloudilé a ztracené syny daleké vlasti. Vešel, prodíral se hloučky čekajících lidí, mluvících česky, slovensky i anglicky, spatřil obrovskou mapu domoviny, zakrývající celou půl stěny v dlouhé chodbě, a hned se dal do hledání svého rodiště. Našel je a pak šel dále kolem obrázků povědomých krajín a kolem portrétů známých státníků, kolem válečných plakátů, zobrazujících československého vojáka, jak jednu ruku podává rudoarmejci a druhou americkému námořníkovi; zaposlouchal se do veselého

klapotu psacích strojů a do zápolících směsic hlasů, v nichž vítězila mateřština.

„Kdepak bych našel pana konzula?“ uctivě se zeptal staršího pána se silnými brýlemi, nesoucího slavnostně jakási lejstra v ztuhlé pravici.

„Myslíte konzula nebo generálního konzula?“

„Třeba generálního konzula.“

„No, počkejte s tím ‚třeba‘, je tu jistý rozdíl, co si přejete?“

„Nějakou informaci a radu.“

„Na to snad nepotřebujete jít až ke generálnímu konzulovi.“

Hlas zněl mentorsky a silná skla se zpotila. Jejich majitel je sňal s nosu a otíral kapesníkem. Přitom vzdychal. Byl nepochybně často obtěžován.

„Odpusťte, jsem poprvé na československém zastupitelském úřadě v New Yorku, potřeboval bych se o něčem poradit a nevím dobře, na koho se obrátit.“

„Jste československý občan?“

„Ano.“

„A jak dlouho jste v Americe?“

„Už několik let.“

Úředník překvapením vyvalil oči a lejstra si přitiskl na prsa, jako by se bál, aby mu je návštěvník nevytrhl z rukou.

„A to jste poprvé u nás? Hm, v tom případě bude chtít s vámi mluvit dr. Všetečka. Pojdte se mnou.“

Nadšení doktora Marka bylo v pekle. Měl dojem, že je na policii. Prodírali se mezi čekajícími, lelkujícími, pracujícími i zahálejšími, potkali několik nevlídných pánů a několik vlídnějších slečen a nakonec se octli v malé místnosti s dlouhým uklizeným stolem a s pěti židlemi. Na čtyřech z těch židlí byly narovnané noviny, na stolku byla zarámovaná fotografie usměvavé brunety a vedle ní spočíval popelníček s mnoha oharky. Dr. Marek si řekl, že zde jistě zasedá muž pověřený sledováním tisku.

„Jsem doktor Všetečka. Co si ráčíte přát?“

„Chtěl jsem tady požádat někoho o radu, ale teď se obávám... Ostatně začnu po pořádku. Smím se posadit?“

„Prosím.“

„Jmenuji se Václav Marek, jsem lékař a mám stipendium...“

„Okamžik, přinesu si spisy o vás...“

„Tady žádné nebudou, já se dosud u vás nehlásil.“
Vyčouhlý, učesaný a navoněný mladík, řečený dr. Všetečka, ztratil naráz blazeovaný výraz a zbystril sluch. Ale návštěvník již nic nedodal.

„Vy jste se u nás nikdy nehlásil? To je zajímavé, velmi zajímavé! A pročpak?“

„Neměl jsem čas.“

„Tak. Neměl jste čas. Československý občan neměl kdy přijít na svůj konzulát. A copak jste dělal důležitého?“

„Byl jsem na vojně, příteli.“

„V jaké armádě?“

Dr. Marek okamžik přemýšlí. Pak vstane, vztáhne ruku po klobouku a pokročí ke dveřím.

„Ale, ale, ale! Nechcete mi odpovídat?“

„Velmi rád, jakmile si přestanete plést normální rozhovor s výsledkem. Dosud jste se jen ptal a já odpovídal. Teď pro změnu dovoďte, abych já dal malou otázku vám: V které armádě vy jste sloužil?“

Mladíkovi zrudlo levé ucho. Sáhl si na ně, pak na druhé, a zjistiv, že levý ušní lalůček je horký, kdežto pravý je studený, ztratil dobrý rozmar a zostra si vyjel:

„Chcete vy něco ode mne, nebo já od vás?“

„Odpovím otázkou: Jste placen za to, abyste občanům pomáhal, nebo za něco jiného?“

„Vaše chování vás může jednoho dne mrzet! Co si vlastně přejete?“

„Teď už bych jen rád řekl pár slov panu Zajíčkoví, který je prý zde zaměstnán.“

„Prosím. Počkejte! Pošlu ho za vámi.“

Mladík hlučným bouchnutím dveří zabednil opovážlivce do místnosti, určené podle všech znamení k sledování tisku. A návštěvníku opravdu připadalo, že je uvězněn. Nevěděl, má-li zůstat sedět nebo vstát, má-li čekat nebo odejít. Napadlo ho, že by si zatím mohl přečíst noviny, ale sotva po nich sáhl, strhl ruku do klína, jako by se popálil. V poslední chvíli si totiž uvědomil, že vše kolem dokola, nač oko pohledne, je částí nedotknutelného, tajemného a strážného úředního aparátu. Uvědomil si to, neboť si vzpomněl na muže, kterého nejdříve žádal o informaci, na jeho zpcené brýle,

strohý hlas a slavnostně zděšené gesto, jímž přitiskl svazek lejster na svá prsa, aby jej chránil.

Dveře se otevřely a vstoupil pan Zajíček. Dr. Marek ani vteřinu nebyl na pochybách, že muž, kterého má před sebou, je onen úředník, tak vše mu doporučený Václavem Novákem v hospodě „U páva“. Neboť zadní část těla tohoto nevysokého a nikterak zvlášť vykrmeného čtyřicátníka byla věru majestátní. Jako by si ji majitel vypůjčil z karikatury. Pan Zajíček opatrně zavřel dveře, přiložil prst na ústa a ostražitě se blížil k návštěvníkovi, jenž ze všech sil přemáhal smích.

„Tiše, doktore, nerozbořte nám konzulát! Mně o vás Václav vyprávěl, že jste trochu jiný než obyčejní smrtelníci, ale to mi neřekl, že jste sakramentsky jiný! Že budete chtít hned mluvit s generálním konzulem, jako by to byl nějaký hej nebo počkej, že se budete ptát konzulárního tajemníka, v které armádě sloužil, a že podle vás má pražská květnová revoluce mít dozvuky také v tomhle souboru posvátných místností. Krátce a dobře, Václav mi zamlčel, že jste anarchista nebo bolševik nebo který kozel. Tiše, sedte, není vyloučeno, že nás někdo poslouchá, a já nechci mít mrzutosti. Přijďte sem za rok, chcete-li dýchat jiný vzduch, budou zde prý noví páni, žádná kontinuita, ale teď buďte klidní. Zvláště když mám pro vás dobré zprávy. Václav mi svěřil, co potřebujete. Ale to vám neřekl, že konzulát nehledá nikomu byt, a dokonce už ne generální konzul. Na takovou nezaslužnou práci je tady dobrovolník Valdemar Zajíček, víme?“

Když vyslovil „generální konzul“, snížil hlas a jeho čtveřácký obličej zvažněl. Dr. Marek pro jistotu šeptal:

„A co vlastně dělají konzulové?“

„Pst, pst! Jaká to otázka! Slyšel jste někdy něco o tom, že existují státní tajemství a že my, pragmatikální úředníci, máme ústa zavřena přísahou? Nestarejte se o konzuly! Já mám pro vás byt, to je důležitější, ne?“

Dr. Marek se zvedl. Oči vzplanuly, ruce samovolně vzlétly, aby popadly a horoucně sevřely dlaň muže s obrovskou zadnicí, a celý obličej zjhl dojetím a vděčností.

„Pane Zajíčku, slyšel jsem dobře? Vy máte pro mne...“

„Moc dobře jste slyšel. Co povídám — byt? Mám pro vás dva byty, můžete si vybrat. Jeden by byl zadarmo...“

„Ten nechci!“

„Neskákejte mi do řeči, anarchisto! A druhý byt je na západě, 110. ulice, číslo domu 305. Patří Řekovi, který občas také chodí do hospody „U páva“, protože má rád dobré pivo. K „Pávovi“ někdy zavítají hosté až z Brooklyna, když mají žízeň a světobol. Tomu Řekovi patří celý dům s pětadvacíti pokoji. To víte, sám byste neměl vlastní pokoj, s někým byste se musel rozdělit o manželské lože, ale celý den byste byl sám a nikdo by vás nerušil. Jinak tam najdete starou Evropu: Francouze, Němce, Poláky, Jihoslovany, Portugalce, inu, na koho si vzpomenete. Jsou trochu rozhádaní, jak se na Evropu sluší, proto, kdyby se vám tam nelíbilo, zajděte si do Brooklynu za paní Noškovou. Znáám ji jen z telefonu, dosud jsme se nesetkali, kdo s ní však měl co dělat, píše chvalozpěvy. Je to bývalá služebná, která si samým dřením pomohla k penězům, o jakých se nám dvěma ani nezdá. Teď jí patří velká prádelna, zaměstnává osmnáct lidí, má vlastní činžák, podporuje krajanské spolky, české noviny a jednotlivce, brát na vás nebude, na to je příliš stará, co vám mám dlouze povídat? Ideální stvoření! Hned jsem jí telefonoval, když se mi Václav o vás zmínil. A víte, co mi řekla? „Já bych si pokládala za čest, kdyby nějaký inteligent, štvaný osudem, přijal mé pohostinství.“ Co chcete víc? Jen vždycky tlucte, a bude vám otevřeno, ale tlucte napříště u samých Zajíčků. Rozumíte mi, bolševiku?“

Ten den byl věru pro paní Carson nešťastný. Po trapné příhodě s dopisem, jehož obálku natrhla v jakémsi pomatení smyslu, a po odchodu doktora Marka stála ještě drahnou chvíli na chodbě, neumějíc si ani v nejmenším poradit. Ať udělá co udělá, nenapraví už hanbu, kterou od nedávna kolem sebe kupí, jako by měla zavázané oči a zastřený rozum. Každý její příští krok bude zbytečný, každý počín nesmyslný, každý rozkaz směšný. Stát tady však také nemůže donekonečna jako solný sloup! Nejdříve je třeba sebrat rozum do hrsti, ano, to je nejdůležitější, kontrolovat se, ovládat se, nejančit! A zjistit pravou příčinu svého potřeštění, ať už pravda bude jakkoli nepřijemná. Tu příčinu objeví ještě tady na chodbě, právě v tomhle koutě, do něhož jí vmáčklo obludné leknutí a kde musila spolknout stud, jaký ještě nechutnala.

Nuže, co je? Zamilovala se? Připustíme definitivně, že ano. Dobře. Ale když je tomu tak, cožpak nemá v ruce všechny trumfy? Cožpak nemá dům (dokonce tři domy!), peníze, vliv a moc, nedocházejí k ní na návštěvu američtí senátoři, nemá snad všechno, všecičko, čím možno prospět ubohému běženci, jemuž se potí dlaně? Co od ní chce? Nic? Ne, to není možné! Ach ovšem, on visí na jakési pitomé práci a ona ho od ní odvádí. V tom vězí její osudná chyba. Až dosud si počínala tak, aby se mu co nejrychleji zprotivila. Zřejmě již zapomněla, jak získávat sympatie mužů, a vyvádí, jako by jí bylo šestnáct let. Ten člověk, kterého se hrozí její mozek i většina citů a který jí přece jen upoutává (proč si to nepřiznat?), je právě tak zmaten z ní jako ona z něho.

Ale u všech svatých, vždyť je to docela jasné: paní Carson třestí, a jsouc znepokojena novým citem, který pokládala za trvale odumřelý, provádí hloupost za hlouposti a trpí halucinacemi. On neví, že poslouchala za dveřmi, když telefonoval, a neví, že natrhla obálku jeho dopisu. Oboje si paní Carson nalhává. Je přece roztržitý a nevšímavý. Nicméně — s kým to mluvil? Tak zvláště, tak blouznivě... Hle, žárlivost! Nic jiného jí už nechybělo! Budiž tedy, žárlivost, proč nad ní zoufat? Nezbude-li nakrásně nic jiného než bojovat s jinou ženou o toho protivu a podivína, kterého jí poslal čert a profesor Wagner, vyhodí paní Carson klidně své trumfy! Jen rozum do hrsti! Dr. Marek je buď rozveden, nebo jeho paní v Evropě za války tragicky zahynula a on nechce na to myslet. Správně? Správně! V Americe našel jinou ženu, která mu nabízí bezstarostný život, právě tak jako paní Carson. Ale on odmítá svým divným způsobem, nechce se dát vydržovat, chce dokončit tu svou prokletou práci a pak... Což se paní Carson nedopouští téže chyby jako její sokyně? Ze samé zamilovanosti (nebo co to je) nenechá ho mluvit, o čem by chtěl mluvit. Proč se ho nevyptávala na jeho dílo, když na něm tak lpí? Proč ho nenechá v klidu pracovat, proč ho otravuje hosty a hloupými řečmi, proč nečeká, až v něm uzraje vděčnost?

Konečně, konečně paní Carson svítá. Všechno je v nejlepším pořádku, tentokrát ví neomylně, co dělat. Teď například se projede autem po New Yorku, obstará nějaké nákupy, vrátí se až večer, zítra odjede za přítelkyní do Princetonu, po-

zítří půjde do opery, krátce a dobře — dr. Marek přestane pro ni na čas existovat. A potom uvidíme.

Opustila dům na mnoho hodin. Nakoupila spousty věcí, viděla veselý film, povečeřela ve francouzské restauraci a vrátila se ve svěží náladě.

Ale jen překročila práh domova, zvěřila neštěstí. Slyšela Nancy plakat a viděla rozpačité tváře svých služebníků. Chvatně svlékala kožich, čekajíc, až jí Frank nebo Ann bez ptaní vysvětlí, co se stalo, stalo-li se vůbec něco. Leč oba mlčeli.

„Proč pláče Nancy?“

„Pláče nepřetržitě od pěti hodin. Myslí si, že se dr. Marek k nám už nikdy nevrátí. On na vás čekal asi dvě hodiny, potom pro vás napsal dopis — tady je — a odešel i se svým kufrem. Předtím ještě promluvil pár slov s Nancy a od té chvíle ona pláče. Nám přál štěstí a každému dal po desíti dolarech. Nic jiného nevíme.“

Paní roztrhla obálku a četla:

Drahá paní Carson,

lituji, že jsem už neměl možnost ústně Vám poděkovat za Vaše šlechetné pohostinství. Nikdy Vám nezapomenu, jak obětavě jste se snažila dát mi to, co hledám, a nikdy si neodpustím, že jsem nebyl schopen se Vám odvděčit.

Podařilo se mi konečně nalézt byt, a poněvadž majitel žádá, abych se ihned nastěhoval, nemám ani čas stisknout Vám na rozloučenou ruku. Doufám, že mi odpustíte. Přeji Vám ze srdce mír, pohodu a mnoho štěstí.

Váš oddaný...

Frank ani Ann nezpozorovali žádnou nápadnou proměnu v tváři své paní. Dočetla, složila dopis, zasunula jej pomalu do kabelky, svlékla rukavice, pokynula Ann, aby jí pomohla z přezůvek, a zeptala se Franka, co Nancy večeřela. Ptala se trochu zamyšleně. Nic jiného nebylo možno postřehnout, ostatně trvalo to jen zlomek minuty, než odešla z předsíně do pokoje. Ale v těch vteřinách viděla paní Carson sama sebe v úloze saně a cítila, že do té úlohy ihned vpadne, jakmile poleví vratké lešení jejího sebeovládání. Viděla, jak si strhuje

s hlavy klobouk, hází jej na zem a dupe po něm, slyšela svůj zlý smích, protkaný vzlykotem a provázený ošklivými nádvávkami, před nimiž Frank ustupuje a Ann se křížuje... Nic takového se však nestalo. Dokázala odejít zpříma a pevným krokem z dohledu služebnictva.

Teď to propukne, pomyslí si, když stanula v temnu pokoje, v němž se téměř večer jak večer opájí tmou, zapalující cigaretu od cigarety. Usedla, nahmatala desku nočního stolu a na ní cigarety i zápalky — a čekala se zamhouřenýma očima, až zpěněný vztek vyrazí z ní nějakým zoufalým gestem, křikem nebo pláčem. Čekala dlouho. Naslouchala vlastnímu nitru, jeho meluzíně, jeho bouři, stenům bolesti a skřekům záští, ale oči byly suché a údy zdřevěněly. S námahou přinutila prsty, aby rozškrty. Znamé gesto, krátké oslnění očí a dlouhý doušek cigaretového kouře srazily ji naráz do letargie minulých měsíců a let. Vztek se ztišil, lítost přestala žhnout a bolest se rozplývala. Po té metelici citů zbyl v nitru jen chlad a velké prázdno. Tma kolem byla živá jen asi tak jako zchláhlený živel v jejích prsou: drobné jiskření kolem klamných mátoch, neduživý paprsek v černošedém přívalu bez hranic. A každé vdechnutí přilávalo kapku mrtvé vody do bezbolestného žalu.

Tou vnitřní i vnější tmou života prošel nedávno kolem paní Carson posel z jiného světa. Přišel a odešel. Co u ní vlastně pohledával, když neumí brát ani rozdávat? Pokoj a mír? Co je to v jeho představách? Nebo hledal něco víc, něco, co bláhově chtěla nalézt i ona? Lásku?

Blázen! Blázen! Ať si hledá, nenajde! Či snad přece? Paní Carson by jistě mohla odpovědět, kdyby věděla, kde je ona záhadná bytost, které dr. Marek telefonoval a kterou tak blouznivě přesvědčoval, že musí vytrvat u lidí. Nezaměňují-li si tato záhadná duše — na rozdíl od tisíců jiných žen — sebelásku za lásku, není nemožné, že nakonec dá bláznovi, co on hledá. Jestliže jí však říkal, že ještě nesmí k ní odejít od lidí, znamená to, že ona není smrtelný člověk. Kdo je tedy? Anděl? Sen? Bláznovství? Bože, kdo, kdo?

Ano, to jediné by chtěla paní Carson vědět, kdyby ještě vůbec byla zvědavá.

KAPITOLA ŠESTÁ

JSOU PRÝ LIDÉ, kterým působí radost vydávat peníze. Ale dr. Marek onoho odpoledne pociťoval cosi víc než radost, přímo fyzickou rozkoš, když si s tlustým Řekem vyměnil pětidolarovou bankovku za stvrzenku. Připadalo mu, že našel to slastné, zapomenuté rozechvění, které se ho zmocnilo před dávnými roky v knihkupectví, kde hrdě položil na pult první plat, utržený za kondice (celou padesátikorunu!), čekal na drobné, přepočítával je a pak gestem knížecím sáhl po připraveném balíčku knih. Knih vpravdě vlastních, nevyprošených, nevypůjčených, neukradených, nýbrž poctivými penězi zaplacených. Ale co je kniha vedle pokoje s třemi okny, s psacím stolem, umyvadlem, rádiovým přijímačem, horkými kamny, širokým manželským ložem a dvěma šatníky? Knihu přečtete a uložíte, a za týden již nevíte, že jste rozmnožili své vlastnictví. Kdežto pokoj, za nějž jste právě zaplatili nájemné a který je váš, dočista váš, pro práci, spánek, přemýšlení i chytání lelků, je vlastnictví zcela jiného druhu, neboť je výhradně majetkem let dospělosti. Ach, jak málo byl dr. Marek v posledních letech mužem vskutku dospělým! Přijde-li ho teď domácí požádat, aby k němu zaskočil na kus řeči, může klidně odmítnout, napadne-li ho odejít z domu, nemusí živé duši vykládat, kam jde a kdy se vrátí, není už třeba donekonečna děkovat, vymýšlet pozornosti a dětinsky chránit právo k práci a svobodu k jakémukoli počínání. A je zde čisto, teplo, žádný luxus, vynucující ohledy, je tu ticho, přívětivě a útulno — radost se rozhlédnout!

Zapomněl na celý svět a hned se pustil do práce. I na večeri zapomněl a také na hodiny. Připomněl mu je člověk, který zaklepal na dveře a hned potom vstoupil. Udiveně k němu dr. Marek vzhlédl, byl až dosud tak pohřížen do práce a tak radostně nepřítomen, že chvíli trvalo, než si uvědomil, kde je a kdo asi k němu přišel. Povstal. Ramenatý příchozí mu podával pravici a smál se na něho jako na starého známého. Měl na sobě šat a čepici dělníka, byl mohutný a hřmotný a jeho zarostlá tvář s dobráckýma očima i pevný hlas, který zřejmě rád vybuchuje v hlučný smích, vzbuzovaly důvěru.